

Crítica literària

La (in)comunicació

Una *torre mestra* és la torre més gran i forta del castell i constituïa la part central d'aquestes construccions medievals. Era el lloc de residència del senyor i albergava les estances més importants del recinte. Aquest és l'entorn on Jennifer Egan basteix *La torre mestra*, una novel·la intrigant que fa una descripció fidel d'una societat contemporània marcada per l'angoixa i el desassossec. Aquest és el tret característic de la prosa d'Egan (1965), una escriptora nord-americana reconeguda pel seu estil polifacètic, malgrat que és poc coneguda entre nosaltres. Tot just ara, i gràcies a editorials com Edicions 1984, podem començar a llegir les seves obres.

La torre mestra, traduïda excel·lentment per Carles Miró al català, és una novel·la àcida, amb un punt irònic i sarcàstic, que combina alhora la ciència-ficció amb el relat social. Tres històries simultànies s'entrellacen per donar forma a una obra on la ficció es barreja amb la realitat: l'argument principal és el que dona vida a en Danny i en Howard, dos cosins que veuen estroncada la seva vida a causa d'un esdeveniment tràgic que els marca profundament. Transcorreguts vint anys del

JENNIFER EGAN

La torre mestra / Traducció de Carles Miró
Edicions de 1984, 2013, 320 pàg.

desafortunat succés, en Howard, que s'ha convertit en un nou-ric feliçment casat i amb un fill (encara que tothom li havia pronosticat un futur ben magre), es compra un castell situat en un lloc indeterminat d'Europa per convertir-lo en un hotel. En Danny, un *hipster* novaiorquès, que veu els dies passar sense pena ni glòria, decideix, fart de la seva desídia i empès per l'inconscient, reunir-se amb el seu cosí i ajudar-lo en la seva nova empresa.

La història és escrita per en Ray, cosí d'en Danny i d'en Howard, un pres que s'apunta a un taller d'escriptura que imparteix a la presó la Holly, la nostra tercera protagonista. L'obra mostra la incomunicació, sota la imatge d'un castell medieval, que infligeix una societat paradoxalment hipercomunicada i globalitzada. L'argument central que caracteritza l'obra és la manca de llibertat a què estan sotmesos els personatges: talment com l'hermetisme

d'una torre mestra, en Danny, des d'un castell, es troba incomunicat de la resta del món, mentre que en Ray s'hi troba des de la seva cel·la. A l'obra, la sensació de solitud i d'aïllament contrasta contradictòriament amb la necessitat que tenen els personatges principals de comunicar-se. En Danny anhela incessantment sentir-se connectat: «En Danny va pensar que tant de bo hagués pujat l'antena parabòlica. Es moria de ganes de trucar per telèfon: era una necessitat primordial, igual que l'impuls de riure, d'esternudar o de menjar» (pàg. 15).

De la mateixa manera que la torre mestra, que dins seu alberga amagatalls i passadissos secrets, la trama segueix un camí sinuós i escorredís que acabarà convergint en un únic final. Tres històries diferents amb tres punts de vista diferents se succeeixen en tres espais i temps diferents. Lligades, però, per un atzar fortuït, formen un conjunt

complex que mostra el fracàs i l'absurditat d'unes vides torbades per l'anhel d'una llibertat. Una llibertat que, en el fons, es troba ancorada per la necessitat de poder ser per poder existir.

Griselda Oliver i Alabau
Llicenciada en Filologia Clàssica

Crítica teatral

El missatge encriptat de Wajdi Mouawad

«Cels», de Wajdi Mouawad.

INTÈRPRETS: Xavier Boada, Màrcia Cisteró, Eduard Farelo, Xavier Ricart i Ernest Villegas.

DIRECCIÓ: Oriol Broggi.
Biblioteca de Catalunya, Barcelona. Fins al 27 de juliol.

Quan Wajdi Mouawad (Beirut, Líban, 1968), autor d'origen àrab amb un peu a París i un altre al Quebec, va estrenar l'obra *Ciels*, el 2009, al Festival d'Avinyó, ho va fer en un muntatge babelià, amb barreja de llengües, i situant els personatges en una mena de búnquer blanc, claustrofòbic tant per als intèrprets com per als espectadors, que ni el mapa del Google seria capaç de localitzar. *Ciels* és la quarta obra de la tetralogia *La sang de les promeses*, formada anteriorment per *Litoral*, *Incendis* i *Boscós*. En català, és ben present encara l'impacte de la versió de la segona obra, *Incendis*, del 2012, al Teatre Romea.

El director Oriol Broggi hi ha tornat amb la versió catalana de *Cels*, amb un repartiment menys nombrós pel que fa als intèrprets en carn i os, però ampli d'intèrprets en off i dels que apareixen en l'audiovisual que forma part indispensable de la trama. Atenció als

© Bito Cels i Marina Raurell

Els mitjans digitals formen part de l'espectacle «Cels» a la Biblioteca de Catalunya.

moments estel·lars d'Eduard Farelo, en el personatge de Clément. Menció especial per a Màrcia Cisteró (Dolorosa Haché) amb un solo cara a cara amb els espectadors i amb un parell d'escenes dramàtiques que requereixen tant impressió com contenció.

Cels és una obra sobre el poder únic. Al llarg del segle passat autors com Franz Kafka, Aldous Huxley o George Orwell van deixar per a la posteritat obres premonitòries que, revisitades ara, fan posar la pell de gallina per

la seva capacitat de visió futurista. Entre Kafka, Huxley, Orwell i Wajdi Mouawad hi ha un llarg periple d'ús i abús de la ciència-ficció que ha arribat a banalitzar les entranyes del poder únic. Mouawad, amb *Cels*, torna a posar les coses al seu lloc i aconsegueix que la síndrome del terrorisme internacional amb segell islàmic impregni els personatges de l'obra i s'escampi per la imaginació dels espectadors.

Mouawad relaciona la bellesa de

l'art amb la passarel·la que condueix la humanitat cap a la destrucció. Condiciona la fi de la violència del poder establert amb la destrucció del món. Per a Mouawad no hi ha fronteres ni cultura que alliberin l'ésser humà de convertir-se en un monstre. L'Holocaust, els genocidis, les guerres contínues... la sang continuarà corrent com un riu que s'amaneix i que es desboca cíclicament.

Des de Tintoretto, un dels últims mestres de la pintura del Renaixement, els temps no han canviat tant com sembla. Mouawad s'empara en les icones del quadre de *L'Anunciació* per acabar desxifrant la clau encriptada per descobrir l'acte terrorista enmig de poesia, sopes de lletres, càlculs matemàtics i el sobrenom de *doleur-doleur* que desvela l'única protagonista femenina d'una trama que es balanceja constantment —dues hores i escaig de representació— entre la vida i la mort.

Cal morir per salvar la vida dels altres. Cal néixer per entendre la mort. Mouawad passa del discurs religiós al discurs distòpic. Del misticisme a l'escepticisme. De la fe celestial a la frustració terrenal. Amb *Cels*, de Wajdi Mouawad, el futur és ahir. I tot el que hi sembla ficció té una pàtina de realisme. De segle XXI endavant. D'inevitable destrucció. De tornar a néixer. De Renaixement.

Andreu Sotorra
Escriptor i periodista
col·laborador de Ràdio Estel
andreusotorra@gmail.com

